

Слободська І.А., старший викладач
Данильчук В.С., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського рівня)
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕЛЕКТРОННОГО СУДОЧИНСТВА У ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Запровадження електронного судочинства в Україні стало вагомим кроком у розвитку електронної демократії. Однією з основних цілей такої реформи є саме забезпечення прозорості та доступності до правосуддя.

Система електронного суду є одним з елементів структури електронного урядування, що нині розглядається як принципово новий спосіб здійснення державної влади у напрямі розбудови демократії за допомогою використання широкого спектра передових і найновітніших електронних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують надання якісно нових і різноманітних державних послуг у режимі реального часу для всіх категорій осіб.

Основним законодавчим актом, що регулює електронне судочинство, є Закон України «Про судоустрій і статус суддів». У статті 15-1 цього Закону вказано, що у судах функціонує Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система та визначено перелік того, що вона забезпечує. Якщо коротко, то вона забезпечує ведення електронного діловодства, обмін документами та інформацією, автоматизацію роботи суддів, аудіо- та відеофіксацію судових засідань, ведення Єдиного державного реєстру судових рішень, віддалений доступ користувачів цієї системи до будь-якої інформації, що в ній зберігається [1].

Серед джерел права, де врегульовано питання щодо е-судочинства, можна вказати: Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, Закон України «Про доступ до судових рішень, Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів», Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» тощо.

До 2021 року відбувалась «пілотне» застосування електронного суду, але з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи» впровадження е-суду стало масовим.

Проте основним документом у сфері е-судочинства у господарському

процесі є саме Господарський процесуальний кодекс України. У частині 1 статті 6 ГПК України вказано: «У господарських судах функціонує Єдина судова інформаційно-комунікаційна система» [2].

Відповідно до даної норми основні можливостями електронного суду в господарському процесі: подача позовів та інших процесуальних документів в електронній формі; сплата судового збору в електронній формі; отримання судових повісток та інших процесуальних документів в електронній формі; участь у судових засіданнях в режимі онлайн; ознайомлення з матеріалами справи в електронній формі; отримання судових рішень в електронній формі [2].

Також у 2023 році також Верховною Радою України був прийнятий Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами». Ним були внесені зміни до ст. 6 ГПК України [3]. Зокрема, слід звернути увагу на частину 6 цієї статті, де зазначено, що в обов'язковому порядку в Єдиній судовій інформаційно-комунікаційній системі свої офіційні електронні адреси реєструють адвокати, нотаріуси, судові експерти, державні органи, органи місцевого самоврядування та суб'єкти господарювання державного та комунального секторів економіки [4, с. 38].

Тобто закріплено обов'язок для юридичних осіб та осіб правничої сфери реєструвати свій електронний кабінет в Єдиній судовій інформаційно-комунікаційній системі. Це надасть доступ до повноцінного справедливого суду.

Отже, електронне судочинство є чинником, який підвищить прозорість судової системи та певність судової процедури, а також є одним з факторів зниження конфліктності у суспільстві [4, с. 39].

Воно допоможе вирішити існуючі проблеми в системі судочинства, а саме: забезпечити доступність правосуддя за рахунок обміну електронними документами між усіма учасниками судового процесу, скоротити судові витрати на поштові відправлення та виготовлення паперових документів, удосконалити та прискорити передачу судових документів між судами тощо [5, с. 433].

Підсумовуючи вищезазначене, ЄСІКС для учасників господарського процесу відкриває нові можливості, а саме: подавати і отримувати процесуальні документи в електронному вигляді, користуватись шаблонами позовних заяв, ознайомлюватися з повідомленнями, які залишені судом. Тому впровадження електронного суду, зокрема і в господарський процес, має важливе значення для покращення роботи правосуддя.

Література

1. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-

VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 31. Ст. 545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>.

2. Господарський процесуальний кодекс України: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 6, ст. 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>.

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами: Закон України від 29.06.2023 № 3200-IX. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2023, № 81, ст. 297. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3200-20#Text>.

4. Цифровізація сучасних бізнес-процесів як вектор нової економічної політики. Збірник наукових праць. За заг. ред. О.В. Шаповалової. Сєверодонецьк: СНУ ім. В. Даля, 2019, 70 с.

5. Кушакова-Костицька Н.В. Електронне правосуддя: українські реалії та зарубіжний досвід. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 103-109. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aymvs_2013_1_20

УДК 340.11(043.2)

Слободська І.А., старший викладач
Жаврук А.В., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського рівня)
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПОЗИТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ПРАВІ

Положення загальної теорії юридичної відповідальності формується на основі досягнень галузь знань матеріального права. Вплив галузевих процесуальних наук на теорію відповідальності виражається лише в формуванні уявлень про стадії реалізації в межах наявної процесуальної форми.

Заходи юридичної відповідальності застосовуються в усіх галузях права, не є винятком і господарсько-процесуальне право. Розвиток інституту процесуальної відповідальності відбувається в умовах реформування національного судоустрою та судочинства.

Здійснення господарського судочинства забезпечується за допомогою державного примусу к особам, які не виконують своїх процесуальних обов'язків, шляхом застосування окремих видів процесуальної відповідальності.

Судова реформа в частині змін господарсько-процесуального права зумовлює пошук різних дієвих форм господарсько-процесуальних примусів.